

Mađarska pomaže potresom stradalim područjima

Foto: HINA

3. stranica

„Tjedan hrvatske kulture“ u virtualnom
ruhu 10. stranica

Prve gradišćanske pomoći

11. stranica

Svi možemo činiti velika djela

14. stranica

Značajna potpora za mala naselja i velika očekivanja

Sela su uslijed nezaposlenosti, nemoćnosti iskoraka i sve veće razlike između seoskog i gradskog života postala ne samo neprikladna za primjeren život, već i neprivaćna. Bez mogućnosti zapošljavanja, s prilično niskim životnim standardom, bez ulaganja u potreban razvoj, desetljećima pogođena starenjem stanovništva i odseljavanjem mladih, pa čak i odlaskom u inozemstvo trbuhom za kruhom.

U sklopu razvojnih aktivnosti Vlada Mađarske posljednjih godina kroz Program „Mađarsko selo“ istaknuto podupire razvoj malih naselja do 5000 stanovnika. U dvogodišnjem proračunu izdvojena su značajna sredstva, a korisnici sredstava su pojedinci, samouprave, udruženja mjesnih samouprava, župe, regionalni obrazovni centri u vlasništvu škola, civilne udruge te državne razvojne agencije i tvrtke za održavanje mreže nižerangiranih prometnica.

Tijekom posljednjih godina uistinu svjedočimo razvoju vrtića, škola i seoske infrastrukture. I prošle godine malim su naseljima dodijeljena značajna sredstva za uređivanje društvenih objekata, liječničkih ordinacija, trgova, putova i groblja. Mladi mogu koristiti bespovratna sredstva za kupnju, obnovu i osuvremenjivanje stambenih objekata, što je preduvjet „pomlađivanja“ malih naselja. Osim toga kroz projekte se financiraju i razvojni planovi čiji je cilj poboljšanje kvalitete života i unapređenje aktivnosti civilnih udruga. Najavljeni su i novi elementi, a rečeni ciljevi trebali bi dobiti još veću podršku. Tako su za 2021. godinu osigurana još veća sredstva za potporu malim naseljima i stanovnicima ruralnih područja.

Dakako, očekivanja su velika, veća nego ikad. Potrebno je preokrenuti negativni trend proteklih desetljeća koji je sela u Mađarskoj doveo u vrlo nezavidan položaj, na rub opstanka. Od uređivanja, obnove i razvoja sela, poboljšanja životnih uvjeta i kvalitete života očekuje se ne samo zaustavljanje negativnog trenda, već i povratak mladih na selo. Možda se sve to čini nemogućim, ali treba vjerovati, prije svega u seoskog čovjeka, koji je proteklih desetljeća proživio i nadživio čak i najteže, često bezizgledne situacije.

Stipan Balatinac

Glasnikov tjedan

Svoju ovojtednu kolumnu počinjemo viješću kako su svi primjerci Hrvatskog kalendara 2021 raspodani. Neprofitno poduzeće Croatica tiskalo je Hrvatski kalendar 2021, u nakladi od 2 200 primjeraka, a prodavao se po cijeni od 1 200 ft. Simbolična cijena. Mene, kao urednicu Hrvatskog kalendara 2021, kao i uređivački odbor, obradovala je ova vijest, jedino žalim da onima koji me zovu kako bi ga kupili moram reći kako „su svi primjerci rasprodani“. Radili smo ga sa svim srcem i dušom, kao i svake godine, a čini se da Hrvatski kalendar ima svoju ustaljenu čitateljsku publiku. Poznavajući stanje uvjereni sam kako bi se udruženim snagama njegova naklada, a time i broj prodanih primjeraka mogli znatno, znatno povećati. Za to je potrebna sinergija koja toliko nedostaje. Naravno, to je već dio priče koja nadilazi moje uredničke kompetencije.

Od vijesti s kraja 2021. godine koje su važne za hrvatsku zajednicu zasigurno se

ističe ona o potpori Državnog tajništva za vjerske odnose i narodnosti i Mađarske vlade iz programa Mađarsko selo, dodijeljenoj Hrvatskoj državnoj samoupravi u iznosu od 500 milijuna forinti. Novac je već na računu Hrvatske državne samouprave. Uz već dobivenih 70 milijuna forinti od toga je 430 milijuna namijenjeno II. fazi izgradnje i razvoju santovačke hrvatske odgojno-obrazovne ustanove, a 70 milijuna za razvoj Hrvatskog kulturnog i sportskog centra Josip Gujaš Džuretin.

Novi nacionalni obrazovni standard teži osnivanju jaslica – time se otvaraju vrata ka utemeljenju narodnosnih jaslica,

„430 milijuna namijenjeno je II. fazi izgradnje i razvoju santovačke hrvatske odgojno-obrazovne ustanove, a 70 milijuna za razvoj Hrvatskog kulturnog i sportskog centra Josip Gujaš Džuretin.“

a govori se i o povećanju kredita kod visokoškolskog obrazovanja odgajatelja i učenika na narodnosnom jeziku, kao i reformi sveučilišnog obrazovanja narodnosnih pedagoga. Ovih dana čujem kako 38 školskih institucija, škole s dvojezičnim programom, škole s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika te srednje škole gdje se u nekom vidu

predaje hrvatski jezik i odvija nastava na hrvatskom jeziku pohađa 2611 učenika, o čijem se znanju brine 195 „hrvatskih pedagoga“. Zavidne brojke. Koliko potencijalnih čitatelja!

Branka Pavić Blažetin

PRATITE MEDIJSKE PLATFORME MEDIJSKOG CENTRA CROATICA!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu. Čitajte i širite Hrvatski glasnik „oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“!

Facebook profil Hrvatski glasnik – dnevni tisak – budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!

radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV – tjedni prilog!

Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Mađarska pomaže potresom stradalim područjima

Péter Szijjártó i Gordan Grlić Radman

Dana 8. siječnja u prijepodnevnim satima šef mađarske diplomacije Péter Szijjártó u Petrinji je predao prva dva od pedeset kontejnera koje Mađarska i mađarska naftna kompanija MOL doniraju onima koji su u potresu na Banovini ostali bez doma. Spomenutih 50 kontejnera donacija je naftne kompanije MOL, koja kao najveći ulagač u hrvatsko gospodarstvo osjeća dužnost i obvezu prema stanovnicima Hrvatske, i koja ima 49,1 posto vlasničkog udjela u hrvatskoj kompaniji INA-i. Prva dva kontejnera u kojima su dva kreveta, stol i ormarić stigla su 8. siječnja u Petrinju, a ministar vanjskih poslova i trgovine Mađarske najavio je da će ostatak stići idućeg tjedna. Mađarska će poslati i šest sanitetskih

kontejnera sa sanitarnim čvorovima, jedna mađarska tvrtka šalje pet tisuća rasvjetnih tijela, a mađarska vlada će sudjelovati i u obnovi jedne crkve i škole, o čemu će uskoro s hrvatskim vlastima razgovarati mađarski državni tajnik Miklós Soltész.

„Želim vam snagu i izdržljivost, i još jednom vas uvjeravam da Mađari stoje uz vas“, rekao je mađarski šef diplomacije prilikom posjeta potresom nastradalom području.

Njegovi domaćini hrvatski ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman, na čiji je poziv Szijjártó doputovao, te potpredsjednik vlade i čelnik stožera civilne zaštite zadužen za uklanjanje posljedica potresa Tomo Medved zahvalili su Szijjártóu na pomoći i istaknuli da Mađari pomažu od prvog dana, a Grlić Radman je pridodao kako su Mađari pomogli Hrvatskoj i nakon potresa u ožujku, kao i u borbi protiv koronavirusa.

Branka Pavić Blažetin

Foto: HINA

Posjet nastradalom području

Odluke o financiranju projekata u sklopu Programa „Mađarsko selo“

Ured predsjednika Vlade objavio je odluke o financiranju projekata iz poziva potprograma „Financiranje aktivnosti i uvjeta civilnog društva“, koji se ostvaruje u sklopu Programa „Mađarsko selo“ (kodna oznaka: FCA-KP-1-2020).

Među ostalim prihvaćeni su projekti sljedećih hrvatskih udruga: Državno udruženje šokačkih Hrvata, Santovo: 6 000 000 ft, Udruga za Kašad: 3 459 000 ft, Udruga „Za Lančug – zajedno“: 5 000 000 ft, Sportska udruga Dušnok: 5 866 770 ft, Vjerska i kulturna udruga hrvatske katoličke mladeži 5 990 000 ft, Kulturno društvo Kerestur: 6 000 000 ft, Sportska udruga Petrovo Selo: 6 000 000 ft, Društvo „Zrinski kadeti“ Kerestur: 5 000 000 ft, Neprofitna kulturna udruga i udruga komunalnih redara: 5 000 000 ft, Serdahelska udruga komunalnih redara: 2 000 000 ft, Dušnočka kulturna udruga: 1 998 160 ft, Udruga prijatelja prirode „Mate Šinković“: 935 380 ft, Sportska udruga Pustara: 2 000 000 ft, Udruga „Za Pomursku regiju – „Naprijed Kerestur“ 2 000 000 ft, Hrvatska kulturna udruga „Kajkavci“: 7 000 000 ft.

Budimpešta

Vladinom Uredbom broj 645/2020. od 22. prosinca izmijenjene su odredbe Uredbe broj 570/2020. od 9. prosinca koje se odnose na funkcioniranje samouprava i narodnosnih samouprava, uključujući i utvrđivanje bodova za dodjelu potpore za obavljanje javnih zadaća 2021. godine.

Prema stavku 3. i 4. članka 12. navedene Uredbe ne mogu se primjenjivati one odredbe Zakona o državnom proračunu za 2021. godinu koje se odnose na utvrđivanje bodova za obavljanje javnih zadaća. Tako će se zbroj bodova u slučaju mjesnih narodnosnih samouprava utvrditi prema prosjeku bodova u razdoblju između 2018. i 2020. godine. U slučaju novih mjesnih narodnosnih samouprava koje su osnovane nakon izbora u listopadu 2019. godine bodovi će se utvrditi prema prosjeku bodova za 2020. godinu, sukladno odredbama Zakona o državnom proračunu za 2020. godinu.

Stipan Balatinac

Intervju s predsjednikom Hrvatske državne samouprave Ivanom Guganom

„Iza nas je godina s puno izazova i tragedija..“

Godine 2020. dio novčanih sredstava Fonda Gábor Bethlen prenamijenjen je za obnovu građevina u vlasništvu narodnosnih samouprava, dok su za vrijeme izvanrednog stanja bili na snazi posebni propisi, koji su promijenili način rada. To su tek neki društveni segmenti koji su obilježili godinu koja je iza nas, uvelike utječući i na aktivnosti Hrvatske državne samouprave.

Razgovarala Kristina Goher

▮ Mislim da bez pretjerivanja možemo zaključiti kako je iza nas teška godina, puna izazova. Što biste rekli o radu institucija Hrvatske državne samouprave i Skupštine, te općenito o životu hrvatske zajednice u Mađarskoj u 2020. godini?

Slažem se da je iza nas godina puna izazova i tragedija, siguran sam da je nećemo pamtiti po dobrom. Što se tiče hrvatske zajednice, zapravo, mi smo dio Mađarske i cijeloga svijeta, pa sve ono što se događa ljudima u državi ili u našoj matiči utječe i na nas. Zasiurno je sve to obilježilo i živote naših obitelji i zajednice. Za zajednicu je možda najteži bio nedostatak programa i okupljanja, nije bilo druženja. Vjerujem da je to ljudima itekako nedostajalo: navikli su da u selima ili u regiji skoro svaki tjedan ima nekih okupljanja, gdje mogu uživati u našoj kulturi, folkloru i glazbi, što je vjerujem svima jako nedostajalo. Ali protiv toga se nije moglo ništa, mogu se samo nadati da se od proljeća vraćamo u normalu.

▮ Skupština Hrvatske državne samouprave zasjedala je 25. siječnja, 14. ožujka, 4. srpnja i 19. rujna, dok su u travnju, svibnju i prosincu, za vrijeme izvanrednog stanja u skladu s Uredbom Vlade, Zakonom o narodnostima te Zakonom o zaštiti i spašavanju sve ovlasti i prava prešla u nadležnost predsjednika. Kako iz ove perspektive ocjenjujete rad Skupštine, aktivnost i disciplinu zastupnika, koliko je ona bila konstruktivna?

Zapravo, mi smo na taj način udovoljili kriterijima, znači, imali smo četiri skupštine. Ipak, to je razdoblje ponajviše obilježila nova situacija, koja je i za mene, a vjerujem i druge predsjednike i gradonačelnike predstavljala sasvim neočekivan problem i izazov, jer nije nimalo ugodno odlučivati sâm o važnim stvarima, to je teret i u psihološkom smislu. Sve materijale dostavili smo kao i prije, ljudi su mogli reagirati, ostavili smo im dovoljno vremena za očitovanje i slanje mišljenja elektroničkom poštom, koja smo po mogućnosti ugradili u odluke. Nije bilo previše aktivnosti, ljudi su valjda bili zadovoljni načinom donošenja odluka. Što se tiče normalnih sjednica, uvijek je nedostajalo nekoliko zastupnika zbog raznih razloga, pogotovo uslijed ljetnih godišnjih odmora, na sjednicu u Baji ljudi su se uglavnom odazvali. Situacija je bila teška, a okolnosti donošenja odluka svakako neobične, čudne i teže nego inače.

▮ Skupština je 25. siječnja prihvatila proračun Hrvatske državne samouprave, Ureda, institucija i medija s prihodima od

1 603 530 379 forinti i rashodima od 1 603 530 379 forinti. Tijekom godine u više navrata došlo je do rebalansa proračuna, posljednji put 5. prosinca. Koji je konačan iznos prihvaćenog proračuna?

Mi smo i bez korone već na početku godine znali da nam predstoji zahtjevna godina, prvenstveno stoga što usprkos našim zahtjevima i prijedlozima proračuni dviju novih institucija, Kulturnog centra bačkih Hrvata i Metodickog centra nisu ušli u automatizam pa njihovo financiranje početkom godine nije bilo riješeno. Još veći problem bio je nedostatak sredstava za normalan rad škola, iako smo na vrijeme zatražili sklapanje ugovora o dodatnom financiranju, što se nije dogodilo. Znali smo da će time nastati manjak od nekih 90 milijuna forinti.

Međutim, bio sam uvjeren i nadao sam se da ćemo to moći riješiti tijekom godine i da se ne može dogoditi da za škole nemamo dovoljno novaca. Što se tiče Kulturnog centra i Metodickog centra, u međuvremenu smo dobili potporu, pa je kroz godinu ostalo otvoreno samo pitanje financiranja školskih centara. To nas je teretilo do kraja godine, međutim, na kraju se ipak sve riješilo: dobili smo sredstva od Ministarstva ljudskih resursa, odnosno od državnog tajništva, gospodina Miklósa Soltésza, pa smo godinu mogli zaključiti s prihodima od 2 102 923 851 forinti i rashodima od 2 102 923 851 forinti. Proračun se tijekom godine često mijenjao i zbog primljenih potpora. Posljednju potporu dobili smo od Republike Hrvatske za nastavak rada na leksikonu Hrvata u Mađarskoj i rad Hrvatskog kazališta. Pošto nije bilo kampova za našu djecu na Pagu, tražili smo da se financijska sredstva upotrijebe za obnovu zgrade. Nadam se da će naredna turistička sezona biti normalna pa će oni koji posjete odmaralište Hrvata u Mađarskoj u Vlačićima vidjeti kako je potpuno obnovljena fasada i ugrađena izolacija. To su, dakle, bila ta financijska sredstva koja smo primili i trebali ugraditi u proračun.

▮ Do sada smo govorili o odgojno-obrazovnim ustanovama i institucijama, no HDS je vlasnik i poduzeća, a to su Zavičaj, Croatica i Hrvatsko kazalište. Pandemija koronavirusa otežala je i njihov rad. Kako vidite njihov rad i njihovu budućnost?

Prema mojim saznanjima, što se tiče Croatice, tu većih problema nije bilo. Proračun tvrtke bio je poznat već početkom godine, ostao je manje-više na prošlogodišnjoj razini. Nadam se da će naredne godine biti malo veći, pa će onda Croatica moći normalno funkcionirati. Što se tiče Hrvatskog kazališta trebam izraziti svoje zadovoljstvo, jer stanje zatečeno nakon preuzimanja

ustanove nije bilo baš idealno. Međutim, hvala Bogu, što se tiče financija uspjeli smo stvari okrenuti nabolje. Što se tiče prihoda i rashoda Hrvatskog kazališta, prihodi su rasli, dok su rashodi smanjeni. Godina je počela izuzetno uspješno, prikazane su dvije premijere, no nakon treće, već sutradan, zabranjen je rad svih kazališta. Ljeti je održana još jedna premijera, a druga nedavno, tako da je sve ostvareno onako kako je i planirano, jedino što, nažalost, nismo imali veću publiku, no ovaj put to nije pogreška ili krivnja Hrvatskog kazališta, već je takva bila opća situacija. Osobno sam nazočio sjednici Nadzornog odbora, gdje je dogovoreno da će te predstave biti na repertoaru i naredne godine te će se prikazati i u kazalištu i diljem države. Za financiranje rada Hrvatskog kazališta dobili smo potporu i iz Hrvatske, mislim da tako neće biti problema. Očekujemo puno više gledatelja nego dosad. Stvarni problem, i to u prvom redu financijski, pojavio se na Pagu, to jest u Vlačićima, u našem poduzeću Zavičaj. Praktički nije bilo turističke sezone, budući da je dolazak djece zabranjen i kampovi nisu održani. U Hrvatsku se moglo putovati tek sredinom srpnja, ali znamo da je preporuka vlade bila da se ipak ne ide, pa su mnogi otkazali rezervacije. Kolovoz je kako-tako bio popunjen, ali su od rujna, kada je objekt trebao biti skoro pun, ponovno zabranjena putovanja. Tako da tu imamo velikih financijskih problema, što pokušavamo riješiti zajedno s ravnateljem i njegovim suradnicima. Zbog tih razloga 2020. godina je takva kakva jest, nadam da će 2021. godina biti uspješnija i da će se taj manjak nadoknaditi.

▮ *Hrvatska državna samouprava ima svoje srednjoročne i dugoročne projekte. Koji su projekti dovršeni 2020. godine, a koji su započeli ili još traju?*

Dovršen je najveći projekt, Kulturni centar bačkih Hrvata. Sredinom srpnja otvorena je i blagoslovljena zgrada u kojoj je započeo rad. Održano je i nekoliko priredbi, ali je institucija zbog pandemije morala zatvoriti, praktički nije mogla raditi. Nije mogla služiti svrsi zbog koje je utemeljena. Ali sretni smo i ponosni, jer zgrada je prekrasna, ovih dana uređeno je i dvorište, posađene su biljke, mislim da će iduće godine funkcionirati normalno. Započeo je i projekt kojeg smo odavno priželjkivali, proširenje zgrade Obrazovnog centra Miroslava Krležje. Za to smo ove godine dobili novčana sredstva, započeli su radovi. Radovi bi po planu trebali biti dovršeni do ljeta 2021., dakle, nova školska godina trebala početi već i u tom novom dijelu školskog centra. Vjerujem da će se to i dogoditi. Započeli su razgovori, a polako se izrađuju i projekti za drugu fazu izvođenja radova u Obrazovnom centru u Santovu. Hrvatska državna samouprava u sklopu Programa „Mađarsko selo“ za projekt proširenja Obrazovnog centra u Santovu dobila je 430 milijuna forinti, a za investiciju u Kulturnom i sportskom centru Josip Gujaš Džuretin 70 milijuna forinti. Da objasnim cjelokupnu situaciju. Prije nekoliko mjeseci Državno tajništvo je anketiralo državne samouprave, upitavši ih koja su ona naselja do pet tisuća ljudi u kojima samouprave imaju svoje institucije. Radi se o provedbi Programa „Mađarsko selo“. Naravno, mi smo dostavili imena tih institucija, Zbirke sakralne umjetnosti u Prisiki, našeg muzeja, Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ u Serdahelu i Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ u Martincima. Nazvali su nas iz Državnog tajništva i rekli kako većina državnih samouprava nije reagirala na vrijeme, postoji okvirni iznos od 500 milijuna forinti pa bismo trebali prijaviti projekte. Na svu sreću, imali smo gotove projekte, samo smo ih trebali prilagoditi uvjetima Programa „Mađarsko selo“.

▮ *Kako ocjenjujete 2020. godinu na političkom planu? Zapravo, koliko mađarska vlada ima sluha za nacionalne manjine i što mislite o politici matice prema Hrvatima u Mađarskoj?*

S jedne strane, u komunikaciji i suradnji s državnim tajništvom pandemija nije prouzročila nikakve probleme, prihvatili su naše sugestije i pokušali su nam pomoći. Zahvaljujući tomu mogli smo riješiti financijske probleme u našim školama, premda to i nije njihova odgovornost. Međutim, veći je problem taj što se zbog koronavirusa nisu mogli održati brojni programi, kampovi i druge priredbe. To je uvelike obilježilo godinu. Naravno, mislim da se znalo kako neće biti financijskih izvora za pojedina izdanja i slično, što moramo prihvatiti kao objektivnu činjenicu, jer gospodarstvo jednako trpi. No u ovoj se teškoj situaciji pokazalo važnim što imamo svoje institucije, jer vidimo da civilne udruge nisu dobile dovoljno novca, zapravo, skoro ništa: samo za funkcioniranje, ali ne i za programe. Jednako tako ni samouprave nisu dobile financijska sredstva kroz natječaje, ali institucije su početkom godine imale proračun. Što se tiče Republike Hrvatske, vidim neki iskorak. Novost predstavlja da smo zahvaljujući suradnji s Uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske dobili financijska sredstva za Hrvatsko kazalište, vjerujem da će tako biti kontinuirano i Republika Hrvatska će se uključiti u rad Hrvatskog kazališta, na taj način i u financiranje. Druga tema koju sam već nekoliko puta naglasio je da mislim kako bi Republika Hrvatska trebala pomoći u financiranju medija Hrvata u Mađarskoj. Vjerujem da je to sljedeći korak i da ćemo dobiti potporu. Nažalost, ove godine nije mogao zasjedati Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske: to je forum na kojem možemo govoriti o našim potrebama i mogućem načinu suradnje.

▮ *Mađarski parlament obično prije ljeta prihvaća nacrt proračuna za 2021. godinu. Kakva proračunska godina čeka Hrvatsku državnu samoupravu, što je predviđeno Planom rada za 2021. godinu?*

Kako se mnogo toga nije moglo ostvariti 2020., neke će se priredbe premjestiti u narednu godinu. Tako će se, primjerice, obilježiti obljetnica Croatice - to obilježavanje zauzima vrlo važno mjesto u našim planovima, ali se nažalost nije moglo ostvariti na pravi način. Tu su i drugi predviđeni programi, obljetnice i prisjećanja na istaknute Hrvate. Što se tiče financiranja, sa zahtjevima smo trebali izaći negdje u svibnju, kako bismo se uklopili u državni proračun. Naglasili smo kako želimo da financiranje novih institucija bude automatsko, a trebala bi se pronaći dodatna sredstva i za povećani broj članova Skupštine. To je prihvatio i predložio Odbor za financije HDS-a, a isto je učinio i Narodnosni odbor Mađarskog parlamenta. Međutim, Mađarski parlament prihvatio je proračun prošlogodišnjih razmjera, ostavivši otprilike milijardu forinti u rezervi za upravo takve zahtjeve, s kojima su možda izašle i druge manjine. Prošli tjedan s predstavnikom Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozsom Solgom posjetio sam gospodina Soltésza, s kojim smo razgovarali o idućoj godini, odnosno financiranju. Dogovorili smo se da će se pokušati riješiti financiranje ove dvije institucije, premda nisu ušle u automatizam. I dalje je otvoreno pitanje financiranja škola. Tu je 2020. godine nedostajalo 60 milijuna forinti, naredne godine to će biti još i više, jer se u Sambotelu pokreće još jedan razred. U vezi s tim dobili smo pozitivan odgovor od potpredsjednika Mađarske Vlade Zsolta Semjéna, a Ministarstvo ljudskih resursa već radi na rješavanju tog pitanja. Tako da sam optimist: mislim da će se to pitanje riješiti, pa ne bismo smjeli imati problema, kao što se dogodilo 2020. godine.

Kulturnoj udruzi Bunjevačka „zlatna grana“ nagrada Grada Baje „Za narodnosti“

Tjedan dana prije Božića, 19. prosinca u sklopu skromne svečanosti u prostorijama gradske uprave uručena su godišnja priznanja Grada Baje za 2020. godinu. Zbog pandemije koronavirusa i uvedenih zaštitnih mjera ove godine priznanja su dodijeljena na temelju odluke koju je gradonačelnica Klára Nyirati donijela 27. studenog. Među nagrađenima je i Kulturna udruga „Bunjevačka zlatna grana“, koja je primila nagradu „Za narodnosti grada Baje“ kao priznanje „za višedesetljetnu, vrijednu i primjernu djelatnost i zalaganje za njegovanje bunjevačkih tradicija te očuvanje i prenošenje bogate kulturne baštine naslijeđene od predaka“. Nagradu je preuzela dopredsjednica udruge i članica KUD-a Noémi Páli.

„Vrlo smo radosni, jer to znači da gradski čelnici prate naš rad, štoviše, cijeni sve ono što činimo i kako radimo za bunjevačke Hrvate u Baji i okolici“, – kazala nam je uz ostalo Ildika Filaković, predsjednica Kulturne udruge u povodu dodjele gradskog priznanja.

Podsjetimo kako bajska Kulturna udruga Bunjevačka „zlatna grana“, koja od 2005. djeluje pod novim imenom ove godine obilježava 15. obljetnicu postojanja. Naime, smatra se nasljednicom Plesnog društva „Čitaonica“, utemeljenog davne 1972. godine. Promjena imena uistinu je znakovita: prema riječima predsjednice Ildike Filaković ime upućuje na to da su Bunjevci jedna grana, i to zlatna grana hrvatskoga stabla. Uz odrasle i omladinice od 2008. godine imaju i dječju skupinu. Udruga godišnje

Diploma i plaketa s bajskim grbom „Za narodnosti grada Baje“

ostvaruje velik broj nastupa na gradskim, županijskim i hrvatskim priredbama, a ima i pjevački zbor koji nastupa na crkveno-vjerskim i kulturnim priredbama. Puno pozornosti posvećuje se i očuvanju pučkih tradicija, posebno običaja, ali i izvorne narodne nošnje. Najponosniji su na oživljavanje i njegovanje duhovskog običaja bunjevačkih kraljica, koje se izvode svake godine.

Stipan Balatinac

Na priredbi za materice i oce, te bunjevački badnjak u prosincu 2019. godine u Baji

BAČIN

Uoči Božića 2020. godine u bačkom naselju Bačinu predana je na uporabu obnovljena zgrada doma za dnevne aktivnosti starijih osoba, socijalnu prehranu i pomoć u kućnoj njezi. Projekt obnove financiran je kroz program potpore od 57 milijuna forinti, a zgradu će žitelji moći koristiti nakon ukidanja izvanrednih epidemioloških mjera. Mjesna samouprava provela je i projekt asfaltiranja dviju ulica, Ulice Kálvária i Diófa. Projekt je vrijedan 28,5 milijuna forinti. Uz značajan udio vlastitih sredstava razvojni projekti financirani su sredstvima Operativnog razvojnog programa i programa Mađarsko selo. Načelnik Csaba Fekete i parlamentarni zastupnik okruga Sándor Font ostvarene investicije predali su na uporabu u simboličnoj formi, bez ubičajenih svečanosti.

Hrvatska samouprava Kalače donacije prikuplja i u kalačkoj zlatarnici „Korona“

Hrvatska samouprava grada Kalače za sve one koji nisu u mogućnosti doznati novčane donacije na bankovni račun Hrvatske državne samouprave (HDS) donacije za stradalnike potresa u Hrvatskoj prikuplja i u kalačkoj draguljarnici „Korona“, a prikupljena sredstva doznati će na namjenski bankovni račun HDS-a. Adresa: Zlatarnica „Korona“, Kalocsa, Szent István Király út 55.

Harkanjski Hrvati prikupili značajnu donaciju za žrtve potresa

Već u subotu, 3. siječnja iz Harkanja je u potresom pogođene dijelove Sisačko-moslavačke županije upućen mikrobus s donacijama građana.

„Kad smo čuli za potres, još isti dan stupili smo u vezu s Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Pečuhu i baranjskom podružnicom Mađarskog crvenog križa”, rekla nam je dopredsjednica Hrvatske samouprave Harkanja Đurđa Geošić Radosnai. Isti dan Hrvatska samouprava oglasila se pozivom za prikupljanje donacija. Odazvali su se brojni pojedinci i organizacije, a uglavnom se prikupljala odjeća u dogovoru s baranjskim Crvenim križem, koji je 5. siječnja u Sisak otpremio više kamiona s donacijama. Odjeća se prikupljala planski i razvrstavala prema uzrastu kojem je bila namijenjena. Đurđa Geošić Radosnai posebno se zahvalila Tímei Baksa, koja je svoju kuću prepustila za prikupljanje pomoći, udruzi Komunalnog redarstva grada Šikloša, koja je prikupljeno otpremila u pečuški centar Crvenog križa, te svim darovateljima, zastupnicima Hrvatske samouprave i članovima hrvatske zajednice u Harkanju.

Području nastradalom u potresu pomaže i grad Pečuh

Crveni križ Baranjske županije u dogovoru s Gradom Pečuhom pozvao je na prikupljanje donacija za potresom nastradale krajeve Hrvatske. U prvom redu prikupljala se zimska odjeća, pokrivači, trajne prehrambene namirnice i higijenske potrepštine. Odazvao se velik broj građana, poduzetnika i tvrtki, izjavio je pečuški dogradonačelnik Lajos Nyőgéri. U ime Crvenog križa Baranjske županije Renáta Udvaros rekla je kako su dan nakon potresa stupili u vezu s partnerskom organizacijom Crvenim križem Hrvatske, kako bi što učinkovite organizirali pomoć. Štoviše, Mađarski crveni križ otvorio je i poseban bankovni račun za novčane donacije nastradali- ma u potresu.

ZAHVALA

Ovim se putem zahvaljujemo samoupravi Katolja i načelnici Nori Trubić Csibi na velikom predbožićnom daru.

Na žalost, ima u selu ljudi koji nisu zaposleni i samo tako mogu preživjeti.

Osim toga, najviše je upravo nas umirovljenika, a i kretanje je nemoguće zbog virusa. Samouprava nam je pomogla pa ne moramo izlaziti.

Dobilo smo sve što nam treba za kuhanje, pranje i čišćenje, čokolade, a usto i novca. Tako smo svi mogli kuhati za Božić i Novu godinu.

Guganka

Hrvatsko kazalište online

Hrvatsko kazalište Pečuh do prosinca 2020. godine prikazalo je svoju dječju predstavu „Kuhari” osnovnoškolcima u pojedinim regijama države. Predstava „Kuhari” je projekt koji se zbog pandemije koronavirusa nije mogao fizički izvesti pred publikom. Do početka zimskog odmora Hrvatsko kazalište Pečuh planiralo je 4-5 online izvedbi. Prva takva održana je za učenike budimpeštanskog HOŠIG-a. Radi se o projektu koji je ostvaren u suradnji s Hrvatskom samoupravom Budimpešte, uz osobnu

Foto: LASZLÓ TÓTH

podršku predsjednika Stipana Đurića. Prva online dječja predstava za učenike HOŠIG-a bila je 10. prosinca 2020.

Ostale predstave „Kuhara” su mogli vidjeti učenici škola u Sambotelu, Serdahelu, Keresturu, Borsfi i Lukovišću.

Kazalište je nabavilo i omogućilo tehničku podlogu za izvedbe online predstava i raznih priredbi. Kazalište svoj rad nastavlja u siječnju, a predstave se do kraja pandemije mogu gledati putem streaminga.

Branka Pavić Blažetin

HARKANJ

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Harkanja i tamošnjeg Mješovitog pjevačkog zbora harkanjskih Hrvata, u mjesnoj Rimokatoličkoj crkvi 6. siječnja na blagdan Sveta tri kralja (Bogojavljenje) održana je sveta misa na hrvatskom jeziku. Ove godine zbog pandemije koronavirusa sudjelovao je mali broj vjernika, a izostao je i tradicionalni koncert crkvenih pjesama.

Svetu misu služio je župnik-dekan Ladislav Ronta.

Članove hrvatske zajednice prigodnim poklonima obradovala je Hrvatska samouprava Harkanja.

KATOLJ

Kako doznaje Hrvatski glasnik, Hrvatska samouprava Katolja uljepšala je okoliš oko Zavičajne kuće kako bi mještanima dočarala, blagdanski prosinački ugođaj. Kako nam je rekla predsjednica Ružica Kovačević Ivanković, i 2020. godine su paketima obradovali najmlađe stanovnike. Tako je sv. Nikola podijelio dvadeset, i pet paketa djeci mlađoj od četrnaest godina.

Utemeljen Farski tanač u Nardi i Gornjem Četaru

Na dan sv. Mikule, 6. decembra, u nedilju, u nardarskoj i četarskoj crkvi dali su svetačno obećanje za petljetnu vjernost i dužnost kotrigi farskih tanačov. Nadležnike su u minuli miseci izbrali vjerniki i dali im povjerenje da u narednom periodu potpomažu djelo farnikov u Pinčenoj dolini, Tamása Várhelyija i Richárda Inzsöla, i s njimi se skupa skrbu za vridnosti vjerske zajednice.

U četarskom Farskom tanaču člani su notarušica Beatrix Wagner- Pataki, stari i novi član Gyula Takács, György Hölczl, Tihamer Glavanić i Terez Janny-Feigl, novi člani su postali Henrijeta Wagner-Feigl, Tibor Pataki, dr. Eva Varga, Janoš Tieber, a stari novi predsjednik je Konrad Feigl. Po riči predsjednika, Savjet farske općine se čvrsto zalaže za obnovljenje sakralnih spomenikov, zato je trenutačno u planu restauracija štatue Presvetoga Trojstva pred crikvom, a pokidob je nemilosrdno vrime jur načelo i kip sv. Ivana Nepomuka i na toga čeka temeljna obnova. Farski tanač se je naticao i za vanjsko farbanje crikve sv. Mikule, a predvidjeno je i minjanje ormara u šekreštiji.

U Nardi u desetočlanstvo zastupništvo su zašli ponovo, stari člani Štefan Bošić, Ana Horvat-Šeper, Tamaš Vörös, Žolt Pezenhoffer i Tibor Kolnhofer, novi kotrigi su Krištof Antal, Ildika Verhaš, Agica Hoós-Antal, Marta Ostrošić, a Marija Vappel-Glavanić i Estera Takač-Čerčić automatično su zašle u crikveno predstavništvo kot nadležne za šekreštiju u Maloj Nardi i Nardi, a slično tako i orgulaš Zoltan Pezenhoffer. Predsjednik je zopet, kot i u prošlom mandatu, Antal Bošić.

Duhovnik Tamás Várhelyi sa zastupniki četarskoga Farskoga tanača

Farski tanač Narde se je uspješno naticao za obnovljenje orgulov u dvi crikva, a na protulice će se minjati vrata farofa, ali te stroške u cjelini će na se zeti Caritas Željzne županije, koji redovno priredjuje ovde i ljetne tabore za dicu. U Pinčenoj

dolini službeno predstavljanje se je odvijalo jur i u Petrovom Selu i u Hrvatski Šica (od toga kasnije pišemo). Svim zastupnikom Farskoga tanača na jednom i na drugom mjestu, željimo uspješno poslovanje i složnosti!

Tiho

Nardarski tanačniki

Trenutak za pjesmu

Uči me ti, Gospodine

(Po sv. Franji Ksaverskom)

Uči me ti, Gospodine,
Sada i u svako vrime,
Tebi nek po tvojoj volji
Služit, kako se dostoji.
Nesebično za te djelat
I za tebe se žrtvovat
'Ko j' potribno i životom,
Ar žarko hlepim imat dom
Pri tebi, u tvom kraljevstvu,
Sv. Trojstvom u jedinstvu,
Sa srcem čistim i dušom
Želim združen biti s Tobom.
I na vijeke Te slaviti,
U tvojoj milosrdnosti.

Anton Slavić

Lektorat mađarskog jezika u Rijeci

Dana 5. ožujka 2020. u Zagrebu, u zgradi tamošnjeg Mađarskog instituta potpisan je sporazum o osnivanju Lektorata mađarskog jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci. Sporazum su potpisali. Mađarski ministar vanjske trgovine i vanjskih poslova Péter Szijjártó rektorica Sveučilišta u Rijeci prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija i dekanica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, izv. prof. dr. sc. Ines Srdoč Konestra.

Potpisivanju sporazuma 4. rujna 2019. prethodio je posjet Rektoratu Sveučilišta u Rijeci tadašnjeg mađarskog veleposlanika u Republici Hrvatskoj Józsefa Zoltána Magyara i druge savjetnice i stalne zamjenice veleposlanika Anite Györei. Na sa-

stanku je bilo riječi o mogućnosti otvaranja lektorata mađarskog jezika na Filozofskom fakultetu pri Odsjeku za kroatistiku, i to po modelu već uspostavljenih lektorata poljskog, makedonskog i slovenskog jezika. Studenti Sveučilišta u Rijeci tako bi u sklopu izbornog kolegija mogli učiti mađarski jezik, ali i saznati nešto više o mađarskoj kulturi i civilizaciji te zajedničkoj prošlosti hrvatskog i mađarskog jezika i naroda.

Mađarska diplomacija tada je pokazala veliki interes za otvaranje lektorata mađarskog jezika u Rijeci, čime bi se mađarski, osim u Zagrebu i Osijeku, mogao učiti i na riječkom sveučilištu.

B.P.B.

Ministar Péter Szijjártó posjetio Rektorat

Tijekom boravka u Rijeci, povodom otvaranja Mađarske kuće u vili na Pećinama, 8. siječnja 2021. mađarski ministar vanjskih poslova i vanjske trgovine posjetio je i Rektorat Sveučilišta u Rijeci. Ministar je stigao u pratnji veleposlanika Mađarske u Republici Hrvatskoj Csabe Demcsáka i zamjenika državnog tajnika za unapređenje europske suradnje Józsefa Magyara.

Ministra je u ime Sveučilišta dočekala rektorica prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija. Uz rektoricu sastanku su prisustvovali pomoćnik rektorice za istraživanje, internacionalizaciju i projekte i ravnatelj Kliničkog bolničkog centra Rijeka prof. dr. sc. Alen Ružić, dr. med., dekanica Filozofskog fakulteta u Rijeci izv. prof. dr. sc. Ines Srdoč-Konestra, direktor Znanstveno-tehnološkog parka Sveučilišta u Rijeci Step Ri Boris Golob, te lektorica Filozofskog fakulteta u Rijeci Eszter Baričević-Tamaskó.

Na sastanku je bilo riječi o dosadašnjoj suradnji Sveučilišta u Rijeci i Veleposlanstva Mađarske u RH koja je, uz potporu bivšeg veleposlanika Magyara i sadašnjeg veleposlanika Demcsáka, rezultirala otvaranjem Lektorata mađarskog jezika pri Filozofskom fakultetu. Ovom je prigodom ministar Szijjártó Sveučilištu darovao paket knjiga koji će studentima olakšati učenje, a profesorima podučavanje mađarskog jezika.

Kao jedan od strateški važnih projekata ravnatelj KBC-a Rijeka prof. dr. sc. Alen Ružić istaknuo je suradnju sa Sveučilištem u Peču u području biomedicine, s posebnim naglaskom na translacijskoj medicini, čime će se olakšati rad Centra za translacijska

medicinska istraživanja u Rijeci (TransMedRi) i omogućiti razmjena znanja i cirkulacija ljudi.

Direktor Znanstveno-tehnološkog parka Step Ri Golob naglasio je izvrsnu suradnju s INA-om u start-up programima te istaknuo mogućnost buduće suradnje s mađarskim tvrtkama u tzv. soft-landing procedurama.

Branka Pavić Blažetin

Riječka luka na kraju 19. stoljeća

„Tjedan hrvatske kulture“ u virtualnom ruhu

Najvažnija kulturno-umjetnička školska priredba, „Tjedan hrvatske kulture“, priređena je sredinom prosinca na neuobičajen način. Naime, iz školske aule manifestacija se preselila u online prostor. Priredba se prenosila uživo u zatvorenoj HOŠIG-ovoj Facebook grupi.

Bunjevački plesovi

Pod motom „Pobjeđuju oni, koji misle da to mogu“ priređena je najvažnija HOŠIG-ova školska priredba „Tjedan hrvatske kulture“, čija je virtualna vrata otvorila gimnazijalka 9. razreda Kamilla Szabados. Prigodne govore održali su ravnateljica Ana Gojtan i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, a videoporukom se obratio predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban. Daroviti zbor učenika nižih razreda virtualno je izveo dječje pjesme „Škola“ i „Dani“, koje su uvježbale učiteljice Monika Režek i Krisztina Németh. Pjesmu „Dajem ti srce“ Doris Dragović otpjevala je nadarena učenica 5. razreda Lilla Bendjeszkov. Stihove hrvatskih književnika Mire Gavrana i Josipa Pupačića kazivali su učenici 8. razreda Mira Döhrmann, Lara Coklin, Tomislav Đurić i gimnazijalac 9. razreda Bodó Grétsy-Kovács, dok je mlađi naraštaj plesne skupine „Tamburica“ otplesao bunjevačke plesove. Plesne koreografije osmislila je nastavnica narodnog plesa Andrea Bálint, dok je recitacije s učenicima uvježbala nastavnica povijesti Klára Bende Jenyik. Drugog dana u sklopu „Virtualne hrvatske bajkovnice“, umjesto natjecanja u

kazivanju bajki scenski umjetnici Petra Grišnik i Stipan Đurić čitali su bajke učenicima nižih razreda. Potom je uslijedio tradicionalni povijesni kviz povodom 400. obljetnice rođenja hrvatskog bana, vojskovođe i pjesnika Nikole VII. Zrinskog. U kvizu su po ekipama u školskoj auli sudjelovali učenici i razrednici viših razreda osnovne škole, a gimnazijalci i njihovi razrednici su se uključili online, također ekipno. Peti razred je u natjecanju sudjelovao s dvije ekipe. Pitanja je i ovaj put sastavila doravnateljica i nastavnica povijesti Rita Grbavac, dok su odgovore vrednovali srednjoškolski nastavnici Klára Bende Jenyik i Mario Jerkić. Rezultati natjecanja su sljedeći: 3. mjesto postigla je ekipa 8. razreda, 2. mjesto pripalo je zelenoj skupini 5. razreda, a prvo mjesto osvojila je ekipa 7. razreda u sastavu Jázmin Bacsi, Anna Faragó, Lara Kulcsár, Vivien Vukelić i Vedran Jenyik, na čelu s razrednicom Anitom Bándy. Treći dan učenici viših razreda u knjižnici su pratili online program učenika HOŠIG-ove prijateljske škole, Osnovne škole Ante Kovačić iz Zagreba. Zagrebački

prijatelji obradovali su ih stihovima, pjesmom i narodnim običajima. Poslijepodne je priređeno tradicionalno natjecanje pjevača „HOŠIG traži zvijezdu“. Na ovogodišnje nadmetanje prijavilo se osam izvođača, a njihove nastupe vrednovao je tročlani žiri: učiteljica Monika Režek, nastavnik pjevanja Stjepan Dombai i predstavnik Učeničke samouprave, učenik 7. razreda Vedran Jenyik. Program su vodile gimnazijalka 9. razreda Kamilla Szabados i učenica 8. razreda Mira Döhrmann. Treće mjesto osvojila je učenica 5. razreda Lilla Bendjeszkov, drugo mjesto pripalo je gimnazijalki 9. razreda Nini Šindik, dok je prvo mjesto osvojila maturantica Maja Šindik. Nagradu publike dobio je učenik 11. razreda László Szántó. Četvrtog dana Tjednauslijedilo je online druženje s učenicima i profesorima prijateljske škole Gimanzija Pula. Nakon pozdravnih riječi HOŠIG-ove ravnateljice Ane Gojtan i ravnatelja Filipa Zoričića prvo su se predstavili učenici iz Hrvatske, polaznici 3.a razreda na čelu s razrednicom, nastavnicom hrvatskog jezika Natašom Tončić. Predstavili su svoju školu i projicirali film „Nematerijalna kulturna baština Republike

Pobjednička ekipa povijesnog kviza s članovima žirija

Hrvatske“, ostvaren u sklopu Erasmus projekta iz geografije. Potom su HOŠIG-ovi maturanti Maja Šindik i Martin Benceš govorili o svojoj školi. Posljednjeg dana Hrvatsko kazalište Pečuh osnovnoškolcima je prikazalo dječju predstavu „Kuhari“. Riječ je o prvoj online izvedbi kazališta, koja je ostvarena uz podršku Hrvatske samouprave Budimpešte. Tehnički tim, Stjepan Dombai i informatičar Zsolt Szakács, zajedno sa sudionicima svojim su radom doprinijeli da ni 2020. ne ostanemo bez vrhunskih izvedbi. Čestitam svima na dobro osmišljenom sadržaju, izvođačima na hrabrom nastupu, jer ne zaboravimo: čak je i za profesionalce velik izazov nastupati bez publike!

Kristina Goher

Prve gradišćanske pomoći za žrtve potresa

Početak zadnjega tajedna prošloga ljeta zbog potresa u Sisačko-moslavačkoj županiji i nam, Gradišćanskim Hrvatima, prepisao je planirani žitak. U razgovoru gustokrat se je pojavila želja, kako bi mogli pomoći tim ljudem ki su od jedne do druge minute sve izgubili. Moremo reći da u našoj regiji još i na već linijov je krenula organizacija pomoći. Na poziv volontera u sambotelskom Caritasu, med njimi i Nardarca, dr. Šandora Horvata, Petroviščani su 1. januara sakupljali pokrivače i pun kombi je dostavljen Caritasu koji je jur 2. januara, u subotu, vozio doli prvu pomoć, u centar Sisačke biskupije.

Iz Narde i Hrvatskih Šic 7. januara, u četvrtak, otpravili su se u Hrvatsku s četiri kombiji s prikupljenimi stvari, a uz to po ideji Vilija Bugnića, načelnika Hrvatskih Šic i sto kili turamskoga kruha su odnesli ljudem. Po riči načelnice Narde, Kristine Glavanić, u peti ujutro se je mali konvoj ganuo iz južnoga Gradišća i ravno su putovali do Ščitarjeva, kade je bio dogovoren sastanak s farnikom Stjepanom Tenšekom s kim su nastavili put do naselja Bapče. Ovde je sve ispokano u Kulturni dom. Bili su nazočni i poslaniki Majura ke je poslala načelnica Klementina Karanović. U ovoj donaciji nahadjali su se ne samo dezinfekcijska sredstva, prah za pranje, rublje i higijenska dugovanja, nego i trajno jilo kot rajz, muka, sol, cukor itd. Sto kili kruha veljek su odvezli u selo Majur, koje se nalazi u blizini Hrvatske Kostajnice. Malo mjesto od jezero stanovnikov pretrpilo je veliku štetu. Jur isti dan otpodne skoro polovica nardarske i šičke donacije je zašla u pravu ruku žrtvam okol Gline, a dostao je jedan dio i zagrebački špitalj. Za objedom, gradišćanska delegacija je pogledala mjesto Kravarsko, kade je je dočekao načelnik sela Vlado Kolarec, ki je tvrdio da oko petsto zgradov je u potresu pogodjeno, a još i već objekto je sigurno sudjeno na srušenje. Nažalost, simo pripada i mjesna crikva Uzvišenja svetoga Križa. Za vrime boravka i Gradišćanci su mogli iskusiti, kakova je čut, kad se zemlja zaljulja...

Tiho

FOTO: GEZA MOHOS

U Kravarskom s domaćini

Zimsko rublje iz Gradišća

Za vrime skupljanja humanitarne pomoći prvoga januarskoga tajedna, kad su po cijelom Gradišću ljudi nosili dugovanja za higijensku potrebu, dezinfekcijska sredstva za odrasle i dicu ter trajno jilo za žrtve potresa Sisačko-moslavačke županije, lipo u tišini u neki naši naselji je pokrenuta i jedna druga akcija sa zimskim rubljem. Naime, na poziv Društva žen Buševac je s koordinacijom Koljnofke Inge Klemenšić, u rodnom joj selu, nadalje u Šopronu, Undi i Petrovom Selu, na odredjeni točka su se naredali zimski fraki, debeli puloveri, šali, kape, rukavice, bakanči i čizme. U Petrovom Selu su toliko svega darovali ljudi da gor nij' stalo u kombi, nego je ostalo i za sisački kamion koji se je prošle srijede sa znatnom donacijom Gradišćancev ganuo na put na, s potresom pogodjeno, područje. U subotu, 9. januara je petrovski kombi odsprohodila načelnica Agica Jurašić-Škrapić sa svojim mužem Ambrijem u Koljnof, kade je sve spokano u koljnofska kola. Antal Németh seoski farnik je i blagoslovio vozilo za srično putovanje. Drugi dan, u nedilju ujutro je pak načelnik Koljnofa, Franjo Grubić, u društvu organizatorke s ugarske strane i ujedno potpred-

FOTO: MILADEN ROZIC

U Buševcu

FOTO: ISTVAN KOVACS

U Koljnofu

sjednice Hrvatske samouprave u dotičnom selu, srično dospio u partnersku općinu Buševac s kojim naseljem, polag Velike Gorice, jur od 1977. ljeta dura prijateljstvo. Kotrigi Društva su srdačno prikzeli brojne vriće zimске prateži i u minule dane su to i podilili na području Cerja Letovaničkoga, Pokupskoga i Barbariće ter na mjestu Brežane Lekeničke. Organizatori se i ovim putem zahvaljuju za velikodušnu i nesebičnu pomoć svim Gradišćancem.

Tiho

Sjednica Hrvatske samouprave Šomođske županije u Potonji

U Potonji je 2. studenoga održana redovita sjednica Hrvatske samouprave Šomođske županije, uz redovitu godišnju javnu tribinu. Pored zastupnika na sjednici je sudjelovalo i šest gostiju, parlamentarni glasnogovornik Hrvata u Mađarskoj Jozo Solga, savjetnica Hrvatske samouprave Šomođske županije Kristina Kraner, voditelj KUD-a „Podravina“ Zoltán Solga, ravnatelj Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Kristof Petrinović, zamjenica županijskog bilježnika i voditeljica KUD-a „Drava“ Aliz Erdélyi, predsjednik udruge Mini regija Podravina Tamás Reiz i zastupnica HDS-a Anica Biczák Popović. Pored navednih sudjelovalo je ukupno osamnaest građana.

šura”, čije će se uređivanje i tisak povjeriti Nefitnom poduzeću Croatica. Nadalje, donesene su odluke o održavanju Županijskog dana u Potonji, podržavanju rada Medijskog centra Croatica i godišnjoj pretplati na Hrvatski glasnik za sve domove kulture, knjižnice i odgojno-obrazovne institucije s hrvatskim sadržajima u županiji te promidžbi Hrvatskog kalendara 2021, čije je tiskanje samouprava poduprla sa 100 000 ft. Hrvatski kalendar 2021 nabavit će se i za sve institucije u županiji koje imaju hrvatske narodnosne sadržaje. Podržat će se i izdavanje te naručiti adventski broj Zornice nove, koji će se dijeliti besplatno.

Branka Pavić Blažetin

Na dnevnom redu sjednice našlo se deset točaka, među njima izvješće o radu u proteklom razdoblju, javna tribina, pripreme za predstojeći popis stanovništva, plan rada za 2021. godinu, obilježavanje obljetnice Josipa Gujaša Džuretina, pripreme za hrvatski advent i potpora odgojno-obrazovnim institucijama.

Zastupnici su prihvatili plan rada za 2021. i „Županijski kalendar programa za 2021. godinu“. Izglasali su potporu od 50 tisuća ft za održavanje dana sjećanja na Josipa Gujaša Džuretina u organizaciji Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“.

Odobreno je održavanje i financiranje hrvatskog narodnog adventa sa svetom misom na hrvatskom jeziku u suorganizaciji s vjerskom zajednicom Rimokatoličke župe Barča, uz sudjelovanje KUD-a „Podravina“. Prihvaćeno je financiranje troškova autobusa za sudjelovanje na hrvatskoj adventskoj svetoj misi u pečuškoj katedrali, a odobrena je i prijava projekata za sredstva Fonda „Gábor Bethlen“. Radi se o projektima „Županijsko hrvatsko hodočašće 2021.“, „Podravske večeri“, koji se ostvaruje stručnom podrškom Vesne Velin i Zoltána Vizvárija, te „Županijski hrvatski dan 2021“. Nakon propitivanja potreba donesena je odluka o nabavi Croaticinog izdanja „Učite me hrvatski“, a Samouprava je odlučila podržati i lukoviški vrtić u cilju jačanja odgoja na hrvatskom jeziku. Osim toga (nakon propitivanja potreba) Samouprava je donijela odluku o nabavi pomoćnih tablica za učenje hrvatskoga jezika koje je izdala Croatica.

Nazočne je na važnost predstojećeg popisa stanovništva upozorio glasnogovornik Jozo Solga, koji je kazao kako bi bilo dobro da Croatica povodom popisa objavi „brošuru“ na hrvatskom jeziku sa svim potrebnim informacijama, a za sastavljanje iste ponudio je i svoju pomoć. Nakon toga odlučeno je da će se izdati „bro-

Novi stolovi i stolice za martinački vrtić

Hrvatska samouprava Martinaca ovih je dana, točnije 11. siječnja obradovala djelatnike i djecu martinačkog dječjeg vrtića. Vrtić pohađa dvadeset i devet mališana, a održava ga mjesna samouprava, voditeljica vrtića je Kata Begovác, uz još dvije odgajateljice tetu Jutku i tetu Marijanu.

Pet stolova i 30 stolica nabavljeno je po cijeni od 261 000 ft, rekla nam je predsjednica Hrvatske samouprave Martinaca Đurđa Gregeš Sigečan, pridodavši kako su mališane i u prosincu obradovali poklonima, bombonima, čokoladama i voćem. Svi su ozarenih lica dočekali majstore koji su donijeli i raspakirali poklon, a potom zadovoljnih lica uz pomoć svojih tetica prostrli stolove za doručak i igru.

Branka Pavić Blažetin

FOTO: KRISTINA GREGEŠ PANDUR

Mala stranica

Nagrađeni radovi u sklopu natječaja „Serdahel 650”

„Pozdrav iz mog rodnog mjesta”

SÁRA VAJDAI

Moje rodno selo je Sumarton. U mom selu ima puno lijepih i vrijednih mjesta, koja selo čine šarolikim selu. Na razglednicu sam stavila mjesta, koja su za mene najljepša. Tržnica proizvođača je nova zgrada, lijepo uređena, gdje naših mjesni proizvođači mogu prodavati domaću robu. Medicinska ordinacija s igralištem odmorište je za malu djecu, čak i kad čekaju liječnika. Od proljeća do jeseni uvijek je puno igralište djece i dječjih glasova.

Zavičajna kuća „Naša hiža” je jedan mali seoski biser. U njoj ima starih, lijepih i vrijednih stvari. Tu se čovjek osjeća kao da se vratio u prošlost pomurskih Hrvata. Odmorište „Orban” se nalazi u Kamanovim goricama. Tamo se organizira velik broj priredbi. Ljudima služi i kao odmorište u dolaska i odlasku s gorica. Lijepa okolica, šarena priroda i drveni kip pružaju mir i radost. To su mjesta u Sumartonu, koja najviše volim i često posjećujem. Moje malo hrvatsko selo za mene je najljepše na svijetu.

MILÁN DEÁK

Moje selo Kerestur (Murakeresztúr) nalazi se na obali rijeke Mure. Ime je dobilo po samostanu benediktinaca, koji je posvećen Svetom Trojstvu, a postojao je već 1347. godine.

U selu žive Hrvati koji čuvaju svoju vjeru i kulturu. To se vidi i na mojim fotografijama: Mura, crkva, Zavičajna kuća, keramika keresturske keramičarke. Sve ih volim.

KATA KÁRÁSZ

U Keresturu željeznička pruga preko Mure prelazi u Hrvatsku. Nadam se da ćemo uskoro moći i autom ići preko novog mosta. Nekada se blizu našeg mjesta borio junak Nikola Zrinski, naša je škola prozvana po njemu. Možda sam najviše ponosna na to, ali u Keresturu ima i lijepih modernih zgrada. Volim svoje rodno mjesto.

BENCE BOKRONYI

Moje rodno selo je Sumarton. Jako volim svoje selo, jer je za mene najljepše. Na razglednicu sam stavio crkvu, jer je crkva jako lijepa i najstarija među pomurskim crkvama. Sveti Martin je zaštitnik sela i crkve. Martinje je lijepi i slavljani dan u Sumartonu. Pokraj crkve je zavičajna kuća „Naša hiža”. U njoj ima starih, lijepih i vrijednih stvari. Sve je izloženo što su ljudi uspjeli sakupiti. Tu vidimo kako su živjeli naši stari u hrvatskim selima. Treća i četvrta slika pokazuje nogometno igralište i svlačionicu našeg nogometnog kluba „Naprijed”. Moja obitelj jako voli nogomet, moj djed i mama su bili jako dobri igrači. Djed je čak napisao i pjesmu za „Naprijed”. I ja volim igrati nogomet i gledati utakmice.

„Svi možemo činiti velika djela“

Razorni potres koji je pogodio Hrvatsku „prodrmao“ je Hrvate diljem Mađarske, koji su udružili svoje snage kako bi pomogli žrtvama. Brojni pripadnici hrvatske narodnosti, civilne udruge, organizacije i ustanove krenuli su u akciju prikupljanja humanitarne pomoći, a čine to i danas, znajući da će obnova potrajati. Na poziv Hrvatske samouprave Zalske županije sva hrvatska naselja i gradovi uključili su se u akciju, a ubrzo su se pridružili i Hrvatski kulturno prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“, župe i mnogi drugi. Nemoguće je nabrojati sve ljude koji su na bilo koji način pomogli (molitvom, donacijom, prijevozom), ipak, od brojnih donatora izdvojila bih učenike Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski“ u Serdahelu, čije veliko srce budi nadu u ljepšu budućnost solidarnosti, ljubavi i mira.

Nakon što je doznao za akciju prikupljanja pomoći u Serdahelu ravnatelj pomurske škole Zsolt Trojkó odmah je objavio poziv učenicima putem elektroničkog dnevnika. Nakon zimskog raspusta, u roku dva dana prikupljeno je mnoštvo bilježnica, pernica, olovki, bojica i mnogih drugih školskih potrepština, uz nešto igraćaka i slatkiša. Učiteljice Katica Lukač Brođač i Zorica Prosenjak Matola na satu hrvatskog jezika govorile su djeci o tužnim događanjima u Petrinji, Sisku i drugim naseljima, pokazavši im srušene kuće i gdje se ta mjesta nalaze, kako bi znali kamo će se dostaviti prikupljeni školski pribor. Članovi Učeničke samouprave u svakom su razredu bili za-

Dječaci nose teže pakete

Fruzsina Tirászi bila je zadužena za olovke i pera. Prati je ravnatelj Zsolt Trojkó

Učenici Osnovne škole „Katarina Zrinski“ iz Serdahela ispred zgrade Općine s učiteljicama i ravnateljem

duženi za koordinaciju prikupljanja pomoći, a nakon što je prikupljanje dovršeno sve su zajedno rasporedili po kutijama, zamotali i napisali poruku: „lako smo mali, možemo činiti velike stvari. Svi možemo činiti velika djela, samo otvorimo naša mala srca!“. Kutije su zatim prenesene u serdahelsku općinu, gdje su prikupljane i druge donacije. Drugi dan paketi su utovareni zajedno s ostalim donacijama pomurskih naselja, u čemu su pomogli Jožo Balažin i njegovi prijatelji iz Hrvatske Ante Žvorc i Darko Fileš, koji su bili jako zahvalni zbog donacija. S hrvatske strane u pomoć je kao volonterka priskočila i ravnateljica draškovečke Osnovne škole Margit Mirić, s kojom ustanovom Hrvatska samouprava i mjesna osnovna škola iz Serdahela imaju potpisan sporazum o suradnji. Kako Prihvatni centar Hrvatskog crvenog križa prima samo hranu i higijenijske proizvode, školski pribor za djecu poslan je u Samobor Udruzi za održiv razvoj „Pozitiva Samobor“, koja je pokrenula akciju prikupljanja školskog pribora i igraćaka za djecu s potresom pogođenih područja Gline, Petrinje i Siska, kako bi svakodnevicu najmlađih kroz učenje i igru učinila radosnijom. Članovi Udruge „Pozitiva Samobor“ porukom su se posebno zahvalili djeci serdahelske ustanove, obećavši da će školske potrepštine i drugu donaciju izravno dostaviti djeci iz Gline, Petrinje i Siska.

beta

U spomen

U 104. godini života preminula kiparica i slikarica Jelena Veszely (1917.–2020.)

Dana 20. prosinca 2020., u 104. godini života u svom domu preminula je mađarska kiparica i slikarica hrvatskih i slovačkih korijena Jelena Veszely. Bila je najstarija učenica hrvatskog kipara Ivana Meštrovića. Iako je Hrvatsku napustila 1948. godine, vrlo se živo prisjećala hrvatskih umjetnika i intelektualaca 30-ih i 40-ih godina prošlog stoljeća. Tijekom duge i bogate karijere izradila je mnoge skulpture velikih dimenzija koje su smještene na javnim površinama diljem Mađarske, no u posljednje vrijeme najradije je izrađivala malu plastiku obiteljske tematike. Kuriozitet njenog stvaralaštva predstavljaju krokiji koje je sedamdesetih godina radila šivaćom mašinom, a osim toga portretirala je mnoge poznate osobe, slikala akvarele te izrađivala bakrene reljefe. Svojim umjetničkim životom, osvjedočenim radom i izložbama pridonijela je stalnom kulturnom zbližavanju dviju država i dvaju naroda. Rođena je 28. studenog 1917. u Ljeskovici, između 1938.–1941. studirala je na zagrebačkoj Glazbenoj akademiji i Akademiji likovnih umjetnosti u klasi profesora Ivana Meštrovića i Frane Krišnika. Prva izložba Jelene Veszely održana je 1942. u Zagrebu, a potom u Baia Mareu (Rumunjska). Sudjelovala je na izložbama u Zagrebu 1946. i 1947., nakon čega je uglavnom izlagala u Budimpešti. Od 1970. samostalno je izlagala u Institutu za kulturne odnose u Budimpešti, Galeriji Csók, Vigadóu, kao i drugim velikim gradovima Mađarske, uključujući Hatvan, Veszprém, Tihany i Balassagyarmat. Dana 13. listopada 2017. godine na Trgu Mézeskalács, na poticaj Hrvatske samouprave XV. okruga, ponovno je otkriven njen restaurirani kip „Meditacija”. U rezidenciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj 7. veljače 2018. u svojstvu izaslanika predsjednice Republike Hrvatske gđe Kolinde Grabar-Kitarović hrvatski veleposlanik Mladen Andrić uručio je Jeleni Veszely visoko državno odlikovanje Reda hrvatskog pletera. Posljednji ispraćaj Jelene Veszely bio je 8. siječnja u Tihanyu, misa zadušnica služena je 10. siječnja u budimskoj crkvi Rana sv. Franje. Počivala u miru Božjem.

Kristina Goher

U spomen

U 53. godini života preminuo tukuljski gradski vijećnik Petar Agić

Dana 23. prosinca 2020. godine u 53. godini života preminuo je vijećnik Gradskog vijeća Tukulje i predsjednik Odbora za financije i ruralni razvoj, racki Hrvat Petar Agić.

Petar Agić bio je čovjek velika srca i iskreni ljubitelj rodne grude. Uz njegovo ime vezuju se Hrvatske večeri i glazbeni kampovi, tuzemne i inozemne turneje Tamburaškog sastava „Prekovac”, kao i nesebične donacije i pomoć u organizaciji priredbe „Racka šetnja”. Istrajno se zalagao za suradnju gradskih poljoprivrednika, lovaca i civilnih organizacija. Uvijek nasmijan i dobro raspoložen, bio je osoba koja se znala veseliti svakom zajednički učinjenom koraku na putu gradskog razvoja. Iza

nje je život obilježen požrtvovnim radom za obitelj i širu zajednicu, ispunjen odgovornošću prema Tukulji i rackim Hrvatima. Grad je izgubio istinskog prijatelja. Petra Agića grad Tukulja smatra svojim pokojnikom. Posljednji ispraćaj Petra Agića bio je 29. prosinca 2020. na tukuljskom groblju.

Neka mu je laka zemlja i počivao u miru Božjem!

Kristina Goher

2021. godina proglašena Godinom čitanja u Hrvatskoj!

Vlada Republike Hrvatske je 2021. godinu proglasila Godinom čitanja. Realizacija je to mjere Akcijskog plana Nacionalne strategije poticanja čitanja, koja pridonosi razvoju kulture čitanja i omogućava što većem dijelu društva čitanje sa zadovoljstvom i razumijevanjem. Tijekom Godine čitanja provodit će se niz aktivnosti kako bi se promovirala knjiga i čitanje

2021.

Godina čitanja

NACIONALNA STRATEGIJA POTICANJA ČITANJA

2017 | 2022

Pomoć HDS-a potresom pogođenom području

Hrvatska državna samouprava otvorila je 4. siječnja bankovni račun na koji se mogu uplaćivati novčane donacije za potresom pogođena područja Sisačko-moslavačke županije. U prvih deset dana sakupilo se oko desetak milijuna forinti, izjavio je predsjednik HDS-a Ivan Gugan. On je kao član delegacije državnog tajnika Ureda predsjednika Mađarske Vlade za vjerske i narodnosne odnose Miklósa Soltésza 13.-14. siječnja posjetio područja nastradala u potresu i gradove Petrinju i Sisak. Dogovoren je projekt koji će se financirati sredstvima prikupljenim na računu HDS-a, nakon procjene stanja zgrade. Tako će hrvatska zajednica u Mađarskoj sudjelovati u obnovi područnog odjela sisačke Glazbene škole Frana Lhotke u Petrinji i osigurati boravak 100 djece u HDS-ovom odmaralištu „Zavičaj“ u Vlašićima na otoku Pagu, izjavio je predsjednik HDS-a Ivan Gugan Medijskom centru Croatica.

Novčane donacije na račun HDS-a mogu se uplatiti i u nastupajućim tjednima.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatska državna samouprava pokreće inicijativu prikupljanja financijske donacije stradalima u potresu u Hrvatskoj.

Svoje novčane priloge možete uplatiti na sljedeći račun:

Vlasnik računa: Országos Horvát Önkormányzat

Naziv banke: K&H Bank Zrt.

Adresa banke: 1095 Budapest, Lechner Ödön fasor 9.

Broj računa: 10402427-00032952-00000009

IBAN: HU40 1040 2427 0003 2952 0000 0009

SWIFT: OKHBHUHB

Opsis plaćanja: potres u Hrvatskoj

ZAJEDNO ZA HRVATSKU

PEČUH

Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krležu pridružili su se humanitarnoj akciji Hrvatske državne samouprave, vlasnice institucije, koja je pokrenula inicijativu prikupljanja donacija za žrtve potresa u Hrvatskoj. Uprava škole pozvala je sve ljude dobre volje da svoje novčane priloge i nadalje uplaćuju na račun Hrvatske državne samouprave, a od prikupljenih sredstava u ime hrvatske zajednice u Mađarskoj financirat će se ili sufinancirati jedan konkretan projekt na području stradalom u potresu.

Uprava škole prihvaća i zahtjev nekolicine roditelja da akciju podrže anonimno, odnosno da se novčane donacije radi jednostavnosti izvrše u gotovini. Reagirajući na njihovu molbu kod glavnog ulaza u školu postavljena je kutija u koju se do kraja veljače mogu stavljati novčane donacije.

Nakon otvaranja iste uprava škole obavijestit će javnost o iznosu koji je prikupljen u akciji, a prikupljenu svotu će iz školske blagajne doznačiti na račun Hrvatske državne samouprave.

Projektori za hrvatske pomurske škole

Hrvatska samouprava Zalske županije svojim najvažnijim ciljevima smatra uključivanje mladih u društveni život Hrvata, poticanje na učenje hrvatskoga jezika i njegovanje kulture. Kako bi pomogla učiteljima u podučavanju, a učenicima u učenju samouprava je krajem prošle godine poklonila projektore onim pomurskim osnovnim školama u kojima se odvija predmetna nastava hrvatskoga jezika. Predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije Marija Vargović u uredu samouprave 17. prosinca uručila je „božićne poklone“ ravnateljici Osnovne škole „István Fekete“ iz Borsfe Heléni Bedő, ravnateljici Osnovne škole „Nikola Zrinski“ iz Kerestura Anici Kovač i ravnatelju Osnovne škole „Katarina Zrinski“ iz Serdahela Zsoltu Trojkóu. Valja napomenuti kako je Hrvatska samouprava Zalske županije utemeljila i stipendiju za one učenike koji će pohađati jednu od dvojezičnih hrvatskih gimnazija, a početkom školske godine kupila je i tamburice za tamburaški podmladak u Keresturu, Serdahelu i Velikoj Kaniži.

Predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije Marija Vargović uručuje projektore ravnateljima